

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

PIGTRAAD

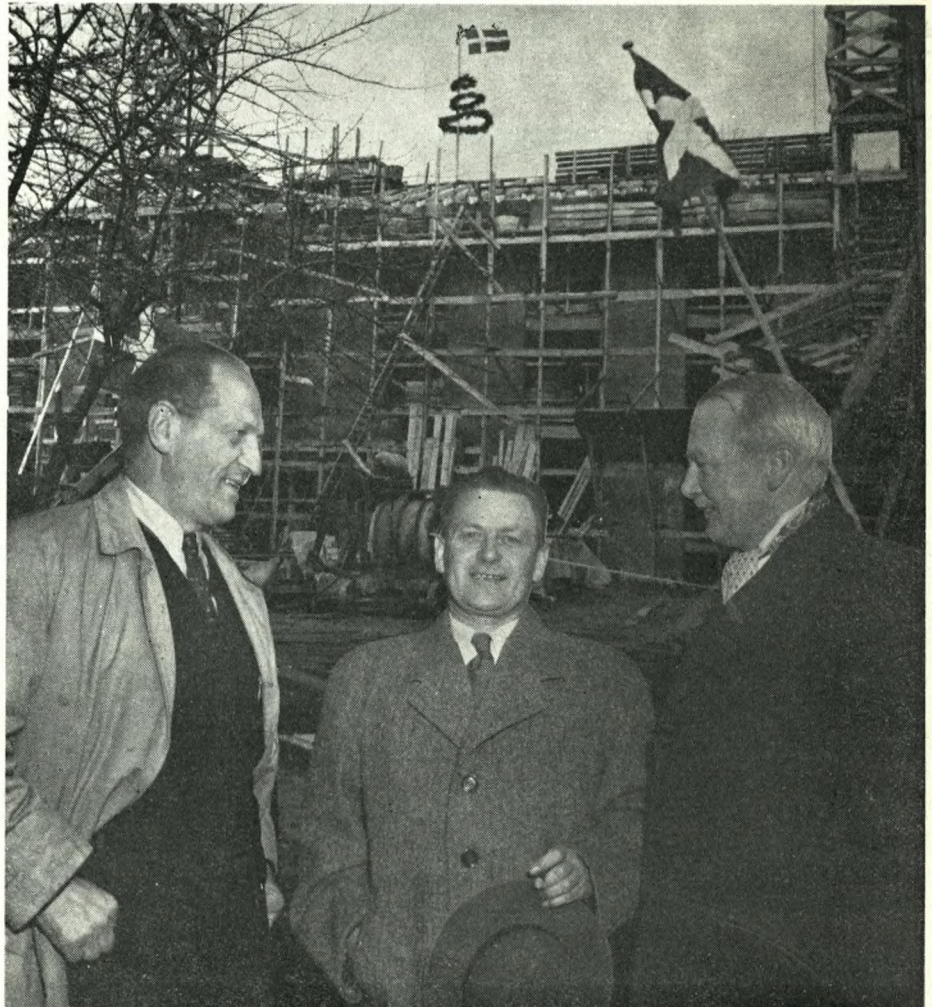

UDGIVET AF

KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

AUSCHWITZ
✱
BERGEN BELSEN
✱
BUCHENWALD
✱
DACHAU
✱
HUSUM
✱
NEUENGAMME
✱
PORTA
✱
RAVENSBRÜCK
✱
SACHSENHAUSEN
✱
STUTTHOF
✱
FRØSLEV
✱
HORSERØD
✱
SHELLHUSET
✱
VESTRE FÆNGSEL

Forsiden:

Rejsegildet på frihedskollegiet i København.
Erling Foss, Stæhr Johansen og P. M. Daell

Inde i bladet: Livlig diskussion om fordelingen af Bernadottekomitéens midler ✱ Besøg i Bergen-Belsen ✱ Nyt fra fangeklubberne ✱ K-Z-gravene i Ladelund stene til et nyt Europa ✱ Den tyske skole i Gråsten fik en frihedskæmper til nærmeste nabo ✱ Smil fra Neuengamme.

Revision

H. C. STEEN HANSEN
statsaut. revisor

St. Kannikestræde 10, Kbhvn. K. Tlf. C. 16.555

Akts.

De danske

Bomuldsspinderier

Vejle - Valby

Vejle Bank

A/S

Kirketorvet 2 - Vejle

Esso Service-Station

v. Arne Zachariassen

Dag- og
Natekspedition

Hellerup

Strandvej 44

Ryvang 1299 - 6828

KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

stiftet 1945

PROTEKTOR: HS. KGL. HØJHED PRINS AXEL

Fondens kontor: Ordrup Jagtvej 175 (kontortid 9—12,30).
Telf. Ordrup 5075 — Postkonto 780.

Medlemmer: Iflg. fundatsens § 4 kan som medlemmer af fonden kun optages danske statsborgere, der grundet på aktiv indsats i frihedskampen i besættelsestiden har været indsat i danske eller tyske fængsler eller i danske eller tyske fange- eller koncentrationslejre. Danske sydslesvigere, der ikke har dansk indfødsret, men iøvrigt opfylder betingelserne, kan også optages, ligesom personer med norsk indfødsret, der har været bosiddende i Danmark og har øvet aktiv indsats i Frihedskampen, også kan optages som medlem.

Formål: Iflg. fundatsens § 14 skal de midler, fonden har til rådighed til ud- deling, fortrinsvis komme deporterede, sekundært alle de, der som følge af del- tagelse i frihedskampen har været arresteret og interneret, til gode tilligemed disse sidstes efterladte. Kammeratskabshjælpen ydes til: 1) Kammerater, hvis helbred på grund af frihedskampen har lidt sådan skade, at de ikke økonomisk er i stand til at give deres børn den uddannelse, som de ellers ville have fået. 2) Børn efter faldne kammerater. — Beløbet skal fortrinsvis anvendes til at give børnene en uddannelse som den, deres fader ville have givet dem, hvis han var forblevet i live. 3) Tilskud til særlige formål udover de ovenfor under 2 nævnte til kammeraternes enker og børn. 4) Tilskud navnlig som hjælp til studieophold, rekreationsophold her i landet eller i de andre nordiske lande — og andre lig- nende øjemed.

BESTYRELSE

Forretningsudvalget:

Formand: Konsul, sagfører Kaj V. Dahl, Vitus Berings Plads 1, Horsens.

Næstformand: Kontorchef i krigsministeriet, oberstløjtnant Fl. B. Larsen, Slots- holmsgade 10, Kbh.

Kasserer: Statsaut. revisor H. C. Steen Hansen, St. Kannikestræde 10, Kbh.

Sekretær og leder af fondens kontor: Arkitekt H. Kornbeck, Ordrup Jagtvej 137, Charlottenlund.

Kaptajn Aage Eifer, Sortedamsdossering 99, Kbhvn. Ø. Tria 2571.

Den øvrige bestyrelse:

Christensen, Allan C., forlagsboghandler, Thorvaldsensvej 9, København, V.

Damtoft, Aage E., præst, Vesterbro 76, Ålborg.

Darling, Sv., tobakshandler, Hillerød.

Fog, Mogens, professor, dr. med., Søllingsvej 17, Charlottenlund.

Hansen, Viggo, fabrikant, Spigerborggade 2, Varde.

Holt, Paul, seminarieførstander, Århus.

Jespersen, Otto, landsretssagfører, Søndergade 72, Århus.

Johansen, P. A., arkitekt, Bernstorffslunds allé 80, Charlottenlund.

Kjeldsen, K. oberstløjtnant, Odense.

Kæraa, Leo, tandteknikermester, Banegårdspladsen, Århus.

Leth, O., bibliotekar, Johnstrupsvej 8, Sorø.

Loft, Johs., gas- og vandmester, de Mezasvej 18, Århus.

Madsen, N. J., pastor, Vorning pr. Hammershøj.

Mahler, P. E., førstelærer, Nr. Søby skole, Nr. Søby, Fyn.

Malling-Jacobsen, A., ritmester, Kollund.

Møller, Poul, fabrikant, Skive.

Næsted, Børge, læge, Odense.

Olesen, O., kontorchef, Kastanie allé 7, Herning.

Olesen, Otto W., boghandler, Randers.

Rambusch, H., landsretssagfører, Kongensgade 49, Esbjerg.

Riis, Poul, forbundssekretær, pastor, Lyngbyvej 180, København Ø.

Thestrup, K., dommer, Viborg.

Thorsøe, Holger, købmand, Sønderborg.

Livlig diskussion om fordelingen af Bernadotte-komiteéns midler.

Der tales om et dødt monument og en levende skole

Artiklen i sidste nummer om Bernadottekomiteens arbejde har været genstand for omtale i en del dagblade.

Som det ligger i sagens natur har Information vist sagen sin særlige interesse. Det var Information, der lagde ud med ideen om et samarbejde mellem Den internationale skole og Bernadottekomiteen. Samarbejdsplanen lykkedes, for så vidt som man fra komiteens side erklærede sig indforstået med, at der af fondens midler også stilledes et beløb til rådighed til rejsningen af skolen. Allerede ret tidligt udbetalte man således et à conto-beløb til Den internationale skole, der skiftede navn og siden har haft navnet Bernadotteskolen.

Samarbejdet faldt naturligt. Den internationale skole ønskede at gøre en aktiv indsats for forståelse folkene imellem. Rektor Arvin fandt, at man her kunne skabe en skole, hvor børnene fra ambassaderne ikke alene kunne lære hinanden, men også danske børn at kende, og hvor man desuden kunne realisere den moderne skoles tanker om aktivitetspædagogikken. Børnene skulle fra ganske små lære de fremmede sprog, ja helst fra børnehaven, og ud fra en inspiration fra de gruntnvigske koldtske skoletanker kunne der skabes den skole i international ånd, som verden venter kan skabes i Danmark. Med de rige traditioner fra den gruntnvigske frie skole for børn og voksne, måtte Danmark fremfor alle andre lande have de særlige forudsætninger.

Ingen skillende grænser.

På Bernadotteskolen holdes Bernadottes minde højt i ære. Forældre med

vidt forskellige indstillinger har samlet sig omkring skolen. Tilsyneladende er det, der samler kredsen, mest af alt det åbne sind, der ønsker at nyskabe indenfor skolelivets rammer på en facon, der i det daglige skoleliv ikke anerkender skillende grænser mellem nationerne.

Problemet er nu, om Bernadotte-

skolen er det primære eller om monumentet er det, og Information er ikke i tvivl. Vi må hellere give ordet til bladet. Efter en gengivelse af vore oplysninger fra sidste nummer hedder det:

Skole eller mindesmærke?

Fonden råder over 100.000 kr. til mindesmærket. »Information« foreslog som bekendt i sin tid, at man skulle afstå fra at rejse et mindesmærke i ordinær forstand og i stedet sætte Folke Bernadotte et levende minde ved at stille de indsamlede midler til rådighed

VENSKAB FRA BARNSBEN

— Tænk om Arvin for år tilbage havde fået idéen om den nye verdensskole for international fordragelighed. (Politiken)

for den internationale skole, som da var under oprettelse. Tanken vandt tilslutning i fondens bestyrelse, man erklærede sig villig til at yde økonomisk støtte til den internationale skole, som da også fik navnet Bernadotteskolen.

På denne baggrund har det undret mange, at fonden af sine betydelige midler kun har givet 15.000 kr. til skolen. Det kunne have syntes rimeligere — og mere i Folke Bernadottes ånd — hvis man havde anvendt de 100.000 kr. til skolen og nøjedes med de 15.000 kr. til en mindesten. Dette synspunkt har da også haft sine varme fortalere i fondens bestyrelse, men der er på den anden side fremført vægtige modargumenter, som et flertal har akcepteret.

»Information«s forslag fremkom først på et tidspunkt, da en stor sum var indsamlet, og navnlig fra provinsen, er det gjort gældende, at mange af bidragerne sikkert havde ydet deres støtte ud fra den forudsætning, at den skulle anvendes til et monument i almindelig forstand. Endvidere blev det gjort gældende, at Bernadotteskolens økonomi langt fra var sikret, og at selv et betydeligt tilskud ikke var nogen garanti for, at skolen kunne bestå. Siden er skolens økonomiske forhold som bekendt blevet saneret, og der skulle nu ikke være nogen risiko i så henseende.

Imidlertid er det ikke sandsynligt, at man skal bruge alle de 100.000 kr. til monumentet ved grænsen. Man skal ikke betale store arkitekthonorarer. Åbenrå amt har påtaget sig vedligeholdelsen, og militæret vil sandsynligvis hjælpe med planeringen.

Det er tanken at lade det overskydende beløb tilgå skolen. Den kan da

med større ret end nu bære Bernadottes navn, og den trænger hårdt til pengene.

— — —
Det må med det samme siges, at der lige fra første færd har været tænkt på den mulighed, at der kunne indkomme så mange penge, at der blev et beløb tilovers. Dette beløb skulle så anvendes til at løse en opgave i Bernadottes ånd. Fastsættelsen af opgaven skulle ske i samråd med Estelle Bernadotte.

I Bernadottekomiteen har sagen været drøftet flere gange, og der er her absolut enighed om at for os er rejsningen af monumentet det primære. Man har også gjort gældende, at det, folk gav deres penge til, ikke var til en skole, men til et monument, men der har også været enighed om at støtte Bernadotteskolen.

Spørgsmålet bliver blot, hvordan pengene skal fordeles.

En spareplan.

I et læserbrev den 23. oktober skriver Ebba Bidstrup:

Når nu et flertal i Bernadotte-fondens bestyrelse synes, at et monument af sten er det vigtigste, er der jo intet at gøre ved det. Men det var måske værd at henstille til de syv arkitekter (alle tidl. kz-fanger), der skal konkurrere om monumentet, at de bestræber sig for at gøre det ikke så flot og dyrt som muligt, men så beskedent og billigt som muligt, så der kan blive så meget des mere af de 100.000 kr. til Bernadotte-skolen. Den er et levende monument for Folke Bernadottes virksomhed, og ingen er vel i tvivl om, at hvis han havde eksisteret idag, ville skolen have interesseret ham ulige mere end en død mindesten.

Nu kan vi ikke lide ordet: En død mindesten. Måske vil den være det for en stor del af offentligheden, men for de 6000 danske k.-z. fanger, som blev reddet ud af ilden af Bernadotteaktionen, vil monumentet ikke være noget dødt. Det føles af os alle som en forpligtelse at rejse det, og at rejse det i en skikkelse, som vil være hans indsats værdig.

Det kan også tilføjes, at der til anlægget vil blive knyttet en camperingsplads for spejdere og andre lejringsfolk. Der vil sikkert her i sommertiden udfolde sig et internationalt lejriv, hvor båndene vil blive knyttet mellem ungdom fra mange forskellige nationer. Hvem der kender livet ved Kruså sommeren igennem vil vide, hvilket Babylon dette sted egentlig er.

Var forslaget fra Information om et samarbejde mellem Bernadottekomiteen og Den internationale skole blot fremkommet på et tidligere tidspunkt, ville hele sagen have ligget lettere i dag.

Men da Informations samarbejdsplan fremkom, var der allerede indsamlet betydelige beløb — primært til et monument.

Bourgeoisiskole?

Når sagen nu er fremme til drøftelse, vil det sikkert være urigtigt at fortie et punkt i drøftelserne, som muligvis har haft en ikke ringe vægt. Bernadotteskolen er og forbliver en privatskole, d. v. s. en skole, hvor elevernes forældre må betale for at lade deres børn gå. Dette betyder for mange noget i retning af en bourgeoisiskole.

Ingen vil frakende privatskolerne deres ret til at eksistere. Ingen ønsker at hæmme deres arbejde, men for mange står det sådan, at når forældrene vil have deres børn i privatskole, må de også være villige til at betale, hvad det koster, og deres vej til privatskole skal ikke jævnnes af indsamlede beløb.

Det kan heroverfor gøres gældende, at intet er fjernere fra humanisten over alle humanister i Danmark, rektor Arvin, end at skabe en bourgeoisiskole. Han er den jævreste af alle jævne. Herlig fri for ethvert snobberi for pengungen. Men spørgsmålet kan alligevel rejse sig, om det trods alt ikke er blevet en skole for folk, for hvem penge er noget underordnet, fordi de har ret

„Reserveret 765 Odense“

mange af dem. Når man hører om skolepenge på 45 kroner om måneden, spørger man uvilkårligt sig selv, om det så ikke netop er blevet en skole for de økonomisk udvalgte.

Ebba Bidstrups forslag med at spare noget på monumentet er måske en overvejelse værd.

Endelig må det tilføjes, at skolen ikke er en privatskole i sædvanlig betydning. Den ejes og styres af forældrene, blandt hvilke der er mange med ganske jævne indtægter, og i betragtning af skolens internationale karakter og den betydning, den kan få i retning af at skabe interesse for danske skoleideer i udlandet for lærerorganisationer, skolemyndigheder og politikere.

Måske løser spørgsmålet sig lettere, end man kan overse i øjeblikket. Måske er netop det bedste udkast til monumentet relativt billigt. — Ja, og så vil alle være glade.

Læserne har ordet.

At vi alle er enige om, at mindesmærket skal rejses i hans ånd det kan vi vist slå fast.

Men — måske er det kortsynet at spørge: hvem vil blive lykkelige for et stort og kostbart monument?

Jeg har ikke noget steds kunnet finde nogen skildring af, hvordan man egentlig har tænkt sig dette monument — de konkurrerende arkitekter har vel formentlig så nogenlunde fået angivet en retningslinje?

Men når jeg læser, hvad jeg kan finde herom i »Pigtraad«, synes jeg gennem linjerne at kunne skimte noget i retning af noget meget stort og pompøst — og forhåbentlig frygter jeg grundløst, at det bliver noget, der falder for meget i øjnene, hvis man forstår, hvad jeg mener?

Jo enklere, renere og stilfærdigt mindesmærket kan laves, jo nærmere vil vi være, hvad han selv ville have syntes om, om han havde måttet bøje sig for det uundgåelige, at vi siger ham tak på den måde.

Jeg vil synes, mindesmærket bør laves i samme beskedne og alligevel så smukke og følelsesfulde stil som f. eks. korset på Kongens Nytorv og offerskålen for den ukendte kz-fange.

En anden ting, jeg har standset ved, er den nævnte parkeringsplads. Og her er min reaktion forhåbentlig også ubegrundet?

Naturligvis er det udmærket, praktisk og hensynsfuldt at anbringe en parkeringsplads i monumentets nærhed — men denne nærhed er forhåbentlig ikke så nær, at et selskab, der slår deres i bilen medbragte bord op og indtager deres madpakke side om side med bilen, vil virke skæmmende og generende for mindesmærket. Ja — så monumentet kommer til at stå som et stort og lysende skilt: »P«.

Jeg synes ikke parkeringspladsen bør være inden for 150 m fra mindesmærket — og de folk, der ikke gider gå denne (eller endnu hellere en længere) strækning, må hellere blive borte.

Julius Wedege.

BERNADOTTE

— Navnet, der vil lyse med stråleglans i historien til sene tider for dets bærers utrættelige arbejde i menneskehedens tjeneste. En indsats, der frelst tusinder fra døden i de tyske tilintetgørelseslejre. Navnet på humanisten, der faldt for morderhånd midt i sine bestræbelser for fred og forsoning og mellemfolkelig forståelse.

BERNADOTTE

Vi fra de tyske koncentrationslejre, hvis liv han reddede, har ret og pligt til at være med i første række, når det gælder om at forankre hans minde — har ret og pligt til, at dette minde får en form, som er i overensstemmelse med det, som Bernadottes liv og virke var et udtryk for.

Medmenneskelighed — liv — det var, hvad han kæmpede for, til han faldt som offer for en mentalitet, der var modsat hans egen. At leve — at være menneske.

Man kan danne mennesket — skabe det i et vist billede — i en bestemt åndsretning, om man vil.

At danne mennesket i Bernadottes ånd, at indpode i dem en mentalitet, der er i overensstemmelse med hans positive indstilling til medmennesket, ville være at rejse et uforgængeligt minde for ham i de sind og hjerter, som fik del i en sådan påvirkning. Der findes så mange pralende mindesmærker i sten og bronze til glørværdig ihukommelse af middelmådigheder, hvis

tvivlsomme værdi tiden har lagt et barmhjertigt slør over — ingen interesserer sig for dem mere, de er døde i dobbelt forstand. Det ville være at profanere Bernadottes minde at indlemme ham i en sådan samling.

Bernadotte fortjener et monument af levende mennesker, som i hans navn fører hans tanker og indstilling med sig ud i livet.

Dette indlæg skal betragtes som en protest mod det forslag, som går ud på at rejse et monument for Bernadotte i Sønderjylland. Hen mod 100.000 kr. for en udformning i sten eller metal. Jeg vil mene, at dette er i modstrid med alt, hvad personligheden Bernadotte indebar. Langt bedre, og i højere grad i samklang med hans livsgerning, ville det være at lade denne sum tilflyde skolen, som bærer hans navn, for derigennem at give denne lærestalt forøgede muligheder for en indsats til udbredelse og frugtbargørelse af de ideer og synspunkter, som Bernadotte levede efter — kæmpede for — og faldt for.

Han frelst liv — og i hans spor mangfoldigt livets frugter gror.

Oluf Bonné.

A. & H. MEYER Farveri
C. 3689

BREDGADE 25 E
KØBENHAVN K

Telefon Central 15026

Alle slags klichéer
i fineste udførelse

Et Besøg i koncentrationslejren Bergen-Belsen, hvor titusinder af Hitlers ofre ligger begravet.

Hvorfor er Danmark og Norge ikke nævnt på mindemuren?

Stenen ved indgangen til Bergen-Belsen Lejren

Kører man syd på ad rigsvej 3 fra Hamburg over Harburg kommer man efter 60 kms kørsel til Soltau. Efter endnu 23 kms kørsel kører man ind i byen Bergen, en lille stille provinsby, som de findes i tusindvis over hele Tyskland. Nu drejer vi ned ad en lille landsbygade, hvor vejviseren på hjørnet adviserer den vejfarende om, at der er 8 km til Winzen. Nogle kilometer længere fremme går den chaussebrolagte landsbygade pludselig over i en flot 2-sporet cement- autobane, der løber nogle kilometer langs et kolossalt afspærret areal, hvor de britiske besættelsestropper har opført et stort kaserne- og depotkompleks for RAF. Så begynder en hullet, pløret, smal landevej af den mest forfaldne art. Vi krydser ud og ind for at undgå de værste huller, gennem pløret nogle kilometer, da en lille velholdt slaggevej pludselig drejer til højre.

Og så står vi ved målet: Hovedindgangen til koncentrationslejren i Bergen-Belsen. To murede piller ved indgangen bærer de rustrøde hængsler efter gitterportene. De store cementdragere, der i sin tid bar pigtråden og trådene til det elektriske højspændingshegn, står endnu rundt om hele arealet, dog nu befriet for deres dødbringende tråde. Vi kører ind i lejren. Straks til højre: en muret baraklignende bygning med rigtigt tagpap på taget. Ud for det ene værelse er der en

lille hyggelig karnap: *Josef Kramers* og *Irma Greeses* tidligere pauluner.

Til venstre ligger en 6—8 barakker, faldefærdige og rådne med nødtorftigt lappede tage. Det er alt, hvad der er tilbage af den gamle lejrs bygninger. Her bor nu under de primitiveste forhold udbombede familier fra omegnens store byer.

Et skilt bærer indskriften: »Deutsche zivilisten is das eintritt auf strengsten

verboten. Die militairregierung«. Hvorfor? Vi forstår ikke tanken bag dette opslag. Var det ikke netop her »Deutsche-zivilisten« burde aflægge et besøg. Vi passerer en meget stor sten med indskriften: »Lager Belsen. 1941 — 1942 — 1943 — 1944 — 1945«. Rundt omkring ligger store aflange jordhøje som mægtige kartoffelkuler hjemme i Danmark. Vi går hen til en af dem og læser på et af vejrliget stærkt medtaget skilt:

Here lie burried 1000 bodies

Hier ruhen 1000 Tote.

23 — 4 — 1945.

1000 — eet tusind menneskeskæbner er afsluttet her under usigelige rædsler og lidelser. Et tusind her — men der er mange af den slags jordvolde spredt rundt over lejrområdet. Her ligger 1000 — 1600 — 1000 — 1100 o. s. v. Vi tæller og kommer til tallet 14.900. Og så er det kun tallet på de lig, som englænderne fandt ubrændte i lejren, da de rykkede ind den 15. april 1945, samt de menneskevrage, der døde mellem hænderne på dygtige læger, der gjorde alt for at redde dem, men desværre forgæves.

Spredt over en større plads står tre gravstene med hebraisk indskrift, og i centrum af denne plads finder vi jødernes store, om end beskedne monument med indskriften:

En historisk dag: De britiske tropper har med flammekastere stukket ild på en del af Belsens barakker

Israel and the world shall remember
Thirthy Thousand jews exterminated
in the Concentration camp of Bergen-
Belsen at the hands of the murderous
Nazis.

Earth, conceal not the blood
shed on Thee.

First anniversary of Liberation
14/4 46 (14' Nissan 5706).
Central Jewish Committee.
British Zone.

Man hæfter sig ved, at medens hele
indskriften er udført i sorte bogstaver,
er ordene: »shall remember« optrukket
og understreget med en stærk rød
farve.

30 tusinde medmennesker pint til
døde. Hvad har de ikke gået igennem,
inden døden kom til dem som en be-
frielse?

En stentrappe fører op til en stor
mindemur, der er rejst bag obeliskken.
Her har de nationer, hvis statsborgere
er døde her i lejren, haft lejlighed til
at sætte en indskrift. Fra murens ven-
stre side ser man indskriften fra Sovjet-
rusland, Polen, Grækenland, Belgien
(Belgia Patricia menor), England, Hol-
land og Frankrig. (Det var her, tusin-
der af indespærrede franske statsbor-
gere led døden. Deres eneste forbry-
delse var: Kærlighed til det franske
fædreland). Forgæves søger jeg efter
en dansk indskrift. Og Norge? Havde
vi ikke begge patrioter, der indespær-
redes og døde i dette inferno, som Ber-
gen-Belsen koncentrationslejren var?

Gasrør stikker op gennem fundamen-
tet til en bygning. Den næste bygnings
fundament viser, hvor skorstenene til
ligbrændingsovnene har stået. Sod og
aske ligger endnu i bunden. I forlæn-
gelse af disse to bygningsfundamenter
ligger et stort, firkantet bassin. Det er
støbt i beton, men alle kanter er runde.
En trappe, en halv meter bred, er støbt
ind i den ene side af bassinet, og
umiddelbart ved siden af trappen er
indstøbt en halvcirkelrund slidske, der
ligesom trappen fører ned i bassinet.
Slidsken bærer spor af tidligere flittigt
brug. I bassinets bund står lidt regn-
vand, på hvis overflade nogle henka-
stede rustne benzinbeholdere svømmer
rundt.

Gennem støvregnen går vi mod ud-
gangen. Fra mindesmærket lyser de
rødmalede bogstaver os i møde endnu

Gram Tæppefabrik Aktieselskab

PROGRESS DAMPSKIBSSELSKAB

Kalvebod Brygge 4 - København

Skandinavisk Gramophon A/S

His Masters Voice - Columbia

Høfdingsvej 18
VALBY

en gang: *shall remember*. Ja — vi
skal huske. Ikke for at styrke og nære
en hadfølelse mod den tyske nation,
for had er altid negativt! Nej, men vi
skal huske, at så langt kan en civilise-

ret nation komme ud i fanatisk tilbe-
delse af en ideologi. Det *skal* vi huske
— — shall remember.

Erik Ramdahl.

Danmarks navn glemt! Er der da

ingen danske, der har lidt døden i frihedskampen bag Belsen-lejrens pigetråd?

Jo. Med sikkerhed 7 og måske 10 ialt, men selv om kun en dansker var omkommet dernede, burde Danmarks navn med på mindemuren.

Gestapofangerne har da også straks, da sagen blev kendt, rettet en henvendelse til det danske udenrigsministe-

rium med anmodning om, at sagen bringes i orden.

Skulle dette mod forventning ikke give noget positivt resultat, går man direkte til englænderne.

Som en god kammeratskabstjeneste til nordmændene har Gestapofangerne samtidig gjort det norske gesandtskab opmærksom på, at man gerne ser, at også Norges navn kommer med.

ledelse og politimæssige funktioner og med delvis militær uddannelse.

Politiforlægningen havde i dagene 10.—12. november arrangeret en fællestur til Ryd i Småland, hvor forlægningen havde sit sæde.

Kammeratskabsaften hos Gestapo-

langerne.

Gestapofangerens københavns-afdeling indbyder til kammeratskabsaften i »Slotsgaarden«, Pileallé 14, søndag den 26. november kl. 20. Man kommer derhen med linie 9 eller 18.

Der bliver forskelligartet underholdning, bl. a. spiller således det populære orkester »Croma« under direktion af Arne Zachariassen.

Aage Christensen giver koncert.

Den blinde frihedskæmper, Aage Christensen, giver tirsdag den 28. november en koncert i Odd Fellow palæet sammen med den debuterende sangerinde Visju Garde.

Aage Christensen begyndte sin sangkarriere så sent som i 1947, og han har allerede vundet sig et ganske godt navn som sanger.

Der knytter sig det særlige til hans livsskæbne, at han mistede synet under frihedskampen, idet to skud ødelagde begge øjne og slog ham ud som leder af modstandskampens livjægerbataillon i Vanløse.

Billetter købes i B. T.-centralen.

KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

Det første kollegieværelse sikret.

Det første Bernadotteværelse er sikret i vor kollegieindsamling.

Formanden for »Kammeraternes Hjælpfond«, konsul Kaj V. Dahl, Horsens har nemlig overrakt formanden for 4. maj-kollegiet i Århus, bankdirektør Niels Jensen, 5000 kr. til et værelse, der derefter vil bære Bernadottes navn.

Man er i Århus rent undtagelsesvis gået med til denne ordning, da et værelse her ellers koster 10.000 kr.

Inden dette års udgang skulle vi gerne have de næste 5000 kr. til et Bernadotte-værelse ved frihedskollegiet i Ålborg.

Der udsendes julepakker.

I lighed med tidligere år agter Kammeraternes Hjælpfond til jul at udsende pakker til værdigt trængende kammerater. Det er naturligvis af den allerstørste betydning at finde frem til de helt rigtige.

Kender du værdigt trængende, bedes du derfor allerede nu sende navn, stilning og adresse til kontoret, Ordrup Jagtvej 175, Charlottenlund, hvorefter de pågældende vil modtage en julehilsen, så god som man i øjeblikket er i stand til at yde den. Man bedes anføre, om de pågældende har børn, da indholdet vil blive sammensat under hensyn hertil.

Liste over Bidragyderne til Bernadotteværelserne

København:

Prokurist Erik Balslev	10,00
Mejeriejer Evald Hansen	10,00
Læge H. Harpøth	5,00
Niels Høyer	5,00
Fotograf Ove Nielsen	2,50
Journ. Jens Nyborg	10,00
O. Rostock	5,00

Helsingør:

E. V. H. Jacobsen	5,00
-----------------------------	------

Kolding:

Boghandler V. Schæffer	20,00
----------------------------------	-------

Skive:

Vognmand O. Malmberg	5,00
--------------------------------	------

Sorø:

Bibliotekar O. I. Leth	20,80
----------------------------------	-------

Stoholm:

Forstasst. K. Boldrup	5,00
---------------------------------	------

Vejle:

Købm. Knud Larsen	10,00
-----------------------------	-------

113,30

Tidligere indkommet 2066,75

Ialt 2180,05

Fangeklubberne

Kammeratskabet fra hestestalden.

»Buchenwald — box 8« havde en festlig sammenkomst i restaurant »Grønningen« fredag den 3. november.

Klubben stiftedes for 3 år siden og tæller 30 medlemmer.

Egentlig var man omkring 50 i box 8, men nogle af kammeraterne er døde, og andre bor så langt borte, at det vanskeligt kan deltage i de årlige sammenkomster, der altid afholdes i november måned.

I blok 63 var sammenstuvet 740 mand i den tidligere hestestald.

Politibrigaden til Sverige.

Under besættelsen flygtede 232 danske politifolk til Sverige, en del før 19. sept. en del efter.

De oprettede efterhånden en særlig politiforlægning i Ryd. Det blev en afdeling under brigaden med selvstændig

Thorvald Dreyer

Arkitekt M. D. A.

Trondhjems-gade 12

København

Politiet ønsker ikke en ny 19. september

Politibladet for oktober bringer under overskriften »Skal dette gentages?« nogle betragtninger om politiets stilling under besættelsen — og i fremtiden. Det hedder bl. a.:

Politiets hovedopgave i et demokratisk land er at holde ro og orden i samfundet, at være den lovlydige borgers værn mod lovbryderne, at være de svages beskyttere, og med denne parole blev den danske politimand på sin post under den tyske besættelse af landet.

Ingen — eller i hvert fald kun få — misundte os denne post, der blev endnu sværere, fordi der ingen retningslinier var at gå efter. Den enkelte politimand blev i de fleste tilfælde af omstændighederne tvunget til at handle efter konduite. Gik det galt, måtte han som regel selv tage følgerne, og gik det godt, — ja, så blev der som oftest ikke lagt mærke til det.

Hele samfundet var uforberedt den 9. april 1940, men det sker ikke en gang til.

Hær, søværn og flyvevåben bliver omorganiseret og moderniseret, hjemmeværn dækker hele landet, og civilbeskyttelsen bliver udbygget. Alle får forholdsordrer og regler, der skal træde i kraft ved en kritisk situation. Og politiet? Ja, endnu er der altså intet sket.

Vi har flere gange rejst spørgsmålet over for de kompetente myndigheder, men har aldrig fået noget svar.

Skal vi endnu engang være kasterbold for mange og divergerende meninger og opfattelser, eller skal politiet have en plads anvist i den samlede plan?

Hvor er vor plads, hvis landet atter oversvømmes af fremmede tropper? Skal vi udgøre en del af hæren, hjem-

meværnet eller civilbeskyttelsen? Eller måske noget helt fjerde?

Problemerne vil tårne sig op uden hensyn til, hvor vi bliver placeret, men

de skal løses, og de skal løses nu, medens der er tid til det. Vi ønsker ikke en ny 19. september, og vi tror heller ikke, at landet kan være tjent med det.

Folke Bernadotte „Til Jerusalem“

Den sidste beretning fra en mand, der ofrede sit liv i en humanitær sags tjeneste. Det er tillige en fyl- dig og upartisk redegørelse for Palæstina-problemet. Der er et dokumenteret tillæg om mordda- gen den 17. september, skrevet af øjenvidner. Illustreret. Kr. 10.75

„En historisk bog og et menne- skeligt dokument om en af vor onde tids gode sønner.“

Berlingske Tidende

Kaemannia

Forsikrings-Akts.

TROMMESALEN 5
KØBENHAVN

GYLDENDAL

KZ-gravene fra Ladelund stene til et nyt Europa

112 hollændere på besøg i Danmark

112 sortklædte hollændere, mest enker, men også enkelte yngre og ældre mænd, som aldrig tidligere har sat deres ben uden for Hollands grænser, kom den 23. okt. til Kollund. Mange af hollænderne har endog ikke før været uden for deres landsbys grænser. Dagen efter aflagde de besøg på Ladelund kirkegård lige syd for den dansk-tyske grænse, hvor de nedlagde kranse og blomster på deres slægtnings grave.

Tragedie fra krigens tid.

Bag denne for hollænderne så lange rejse ligger en dyb menneskelig tragedie fra krigens tid. I den lille hollandske landsby Putten blev der i september 1944 skudt en tysk officer, og som gengæld førte tyskerne omtrent 600 af byens mænd til koncentrationslejre, ligesom de brændte størstedelen af byen af.

Kun 32 vendte tilbage, og af de 552, der døde, ligger 105 begravet i Ladelund. Pastor Johs. Meyer i Ladelund søgte dengang at mildne fangernes kår, og det mærkelige skete, at han var i stand til at ændre både Hitlers og Himmlers beslutninger. Han sendte de to herrer enslydende breve, hvori han bl. a. påpegede, at befolkningen på egnen ikke mere kunne tåle at se fangernes lidelser.

Efter krigen indrettede pastor Meyer et mindeanlæg på kirkegården for de i alt 300 koncentrationsfanger, som døde i Ladelund, og han sendte fotografier af mindeanlægget til alle de pårørende.

Tysk taktløshed.

Ved den hollandsk-tyske grænse havde det hollandske selskab en kedelig oplevelse. Tyskerne forsøgte at trække ekspeditionen ud, og det tog tre timer for de 112 mennesker at passere grænsen. Borgmester van Uffern prøvede at fremskynde ekspeditionen ved at forklare, at det drejede sig om folk fra en landsby, som tyskerne under krigen havde brændt, men hertil svarede tyskerne: — Så må vi passe godt på, for så kan der jo være partisaner imellem dem.

Ved den dansk-tyske grænse var der heldigvis ikke noget at indvende mod tyskernes behandling af hollænderne. Der holdtes den 24. okt. en mindegudstjeneste i Ladelund kirke, og bagefter var hollænderne indbudt til frokost af menigheden. Oprindeligt havde den slesvig-holstenske indenrigsminister inviteret hollænderne til frokost, men hollænderne frabad sig det.

Den lille landsbys folk bærer stadig sorg, og de tåler ikke at se en tysk uniform eller høre det tyske sprog. De foretog rejsen gennem Tyskland, ialt 600 kilometer, i rutebil i ét stræk uden noget ophold.

Fra Ladelund til Husum.

Ved samværet i Hündings Kro i Ladelund onsdag middag den 25. okt. med repræsentanter fra Holland, gav landsdirektør Jens Nydahl udtryk for den kielske regerings deltagelse i de pårørendes sorg over de døde KZ-fanger. Hvert diktatur, sagde Nydahl, bringer nød og terror over landet. Hvert voldsherredømme vil have krigen til følge. Landsdirektøren sluttede med at udtrykke håbet om, at fremtidens Europa vil umuliggøre så grusomme begivenheder.

105 borgere fra min kommune ligger her i Ladelund, sagde den hollandske by Puttens borgmester Charles van Uffern. 321 af Puttens borgere ligger på andre tyske kirkegårde. De er faldet, for at vort land kunne blive frit. Friheden er et folks kostbareste eje. Friheden indeholder forpligtelsen til Næstekærlighed og til at leve i fordragelighed med naboerne. Friheden omfatter fredstanken og har således menneskehedens lykke i sit følge.

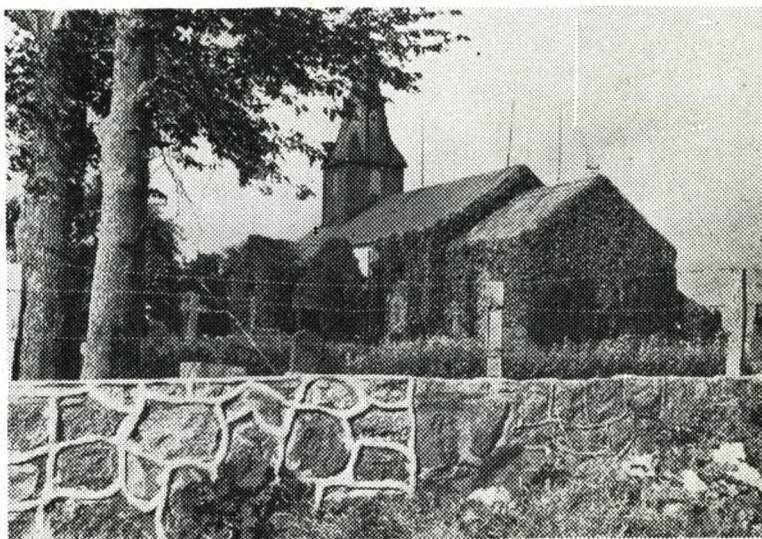
For Sydtønder amt talte landråd von Rosenberg. Han fremhævede, at også gravene fra Ladelund må blive stene til et nyt Europa. Et Europa, hvor nationerne og menneskene rækker hinanden hånden over grænserne i den kristne tro. Landråden tolkede en hjertelig tak til pastor Meyer, Ladelund, for hans kærlige omhu for mindeanlægget.

Efter mindehøjtideligheden i Ladelund rejste en del af de 114 hollændere til Husum, hvor der ligger 22 KZ-fanger fra byen Putten. I Ladelund besøgte hollænderne endvidere den lejr, hvori hollænderne mistede livet i 1944.

Pornografisk Litteratur fra Lohses forlag.

Til Neuengamme ankom der op imod julen 1944 en større sending julebøger, bl. a. fra Lohses forlag.

Stor var bestyrelsen blandt danskerne, da hele bunken blev beslaglagt som pornografisk litteratur.

Den idylliske Ladelund kirke, hvor mindeanlægget er indrettet

ret i så mange af deres synspunkter, så det var næsten en umulighed at finde en løsning som begge parter kunne akceptere.

Utrættelig arbejdede han på at finde frem til forlig fra han i maj måned 1948 påbegyndte sit store mæglingsforsøg. Den 9. september dikterede han den sidste skildring i bogen og gjorde mæglingsforslaget færdigt. Derefter vil le han atter forhandle med begge parter og tog derfor den 17. september til Jerusalem.

Det var på vejen her, at han og en af hans nære medarbejdere blev snigmyrdet af en jødisk bande. Opgaven var så vanskelig, at han ikke var populær på nogen af siderne. Det var ganske sikkert et planlagt snigmord, som

kostede een af verdens ædlest skikkelser livet og på uhyggelig måde krænkede det internationale fredsarbejde.

Folke Bernadottes humanitære redningsarbejde under den anden verdenskrig, da han ved sin indgriben reddede mange tusinder ud af de frygtelige tyske k.-z.-lejre satte ham et stort og smukt minde blandt det lidende europæiske folk, og harmen over snigmordet var grænseløst.

Til Folke Bernadottes beretning, der er blevet til mellem de mange anstrengende forhandlinger, ofte dikteret ombord i hans private flyvemaskine, er der føjet en dokumenteret epilog om morddagen den 17. september 1948, skrevet af et øjenvidne, Bernadottes stabschef general Ake Lundstrøm.

Den danske eftersøgning af k-z-lejrfanger i Tyskland et mønster for andre nationer

Danmark har jo forlængst hentet sine døde hjem fra de tyske k.-z.-lejre, og nogen mulighed for at finde flere dernede må anses for udelukket.

De modstandsfolk, hvis grave det ikke lykkedes at finde — enten fordi der simpelthen ingen grav findes, eller fordi de blev nedgravet på steder, det ikke senere lykkedes at stedfæste — er jo da også nu, efter manges ønske, og med kirkeministeriets billigelse, blevet mindet fremover ved opsætning af mindepladerne på muren i Mindelunden i Ryvangen. Selve arbejdet med hjemførelsen, der stod på i næsten 2 år, før vi, som den første af samtlige nationer, den 1. maj 1947 kunne afsende den danske ekspedition, »Danish Repatriation Team« til Tyskland, blev kun gennemført med så godt et resultat, takket være et meget fint »Team work« med eksperterne fra Retsmedicinsk institut, rigspolitichefens eftersøgningsafdeling, repræsentanten fra Tandlægehojskolen og det uvurderlige samarbejde med folkene fra Dansk Røde Kors. — Ekspeditionen arbejdede efter en nøje forudlagt plan, der blev overholdt på hele rejsen.

Det rygtedes meget hurtigt mellem de allierede repræsentanter i Tyskland, at Danmark havde en gravekspedition i arbejde, og ekspeditionen havde flere gange under sit ophold dernede besøg

af officerer fra Norge, Holland, Belgien, Luxemburg og Frankrig, der var interesseret i den fremgangsmåde, som den danske ekspedition arbejdede efter, ligesom de var stærkt interesseret i, hvorledes vi var kommet i besiddelse af vort oplysningsmateriale og iøvrigt i hele ekspeditionens udrustning, som nøje blev studeret.

Efter hjemkomsten til Danmark blev rapport afgivet til den allierede gravkommission i Bad Salzuflen, blandt andet også over vort arbejde på gravpladsen ved Portha Westphalica, hvorfra 29 danske blev hjemført. — Det viste sig i Portha nødvendigt at åbne omtrent samtlige grave, idet der ikke for denne gravplads' vedkommende fandtes nogen fortegnelse over de danske graves beliggenhed. Alle lig af ikke danske blev så udførligt beskrevet som muligt og en gravplan udfærdiget med angivelse af de tilbageværende graves beliggenhed.

Vi har senere flere gange, sidst fra franskmændene, fået henvendelser med anmodning om supplerende oplysninger om vort arbejde dengang, og vi håber, at disse oplysninger må være de andre nationer til hjælp i deres forsøg på også at få ført så mange som muligt af deres døde hjem til et sidste hvilested i fædrelandets jord.

L. Thorstholm.

Den tyske skole i Gråsten fik frihedskæmper som nabo.

Den tyske flotillechef svigtede sin aftale.

Monumentet i Gråsten er rejst 5. maj 1947

Den tyske skole i Gråsten.

Kommer man kørende ad landevejen fra Tønder til Sønderborg, fanges ens opmærksomhed uvilkårligt af to ting, ved indkørselen til Gråsten, nemlig en rød bygning på højre hånd og et stykke foran denne en smukt udført statuf af en ung mand, støbt i bronze.

Man undersøger sagen nærmere, og det viser sig da, at bygningen er den tidligere tyske skole, som dyrlæge Møller under besættelsen tvang den danske nationalbank til at betale for tyskerne i Gråsten.

Når man tænker på det lille elevtal, man rådede over, må man sige, at enten regnede man med elever, der fordrede et stort Lebensraum, eller også budgetterede man med meget store fremtidige tal.

Bygningen er efter vore danske begreber et udtryk for dårlig arkitektur, stiv og klodset.

Kiel sætter Kracht på vigtig post

Den tidligere overborgmester i Flensborg i årene før og under krigen, dr. E. Kracht, er, efter hvad landsregeringens pressechef, dr. Onnasch, bekræfter overfor »Flensborg Avis«, blevet udnævnt til chef for landskancelliet i Kiel. Dr. Kracht placeres dermed som ministerpræsidentens højre hånd.

Dr. E. Kracht, der ligesom ministerpræsident Bartram stammer fra Neumünster, blev i trediverne, da overpræsident, »gau«-leder Lohse havde fjernet dr. W. Sievers som overborgmester i Flensborg, udnævnt til dennes efterfølger. Han varetog dette vigtige embede lige indtil sammenbruddet i 1945 og beklædte samtidig en række andre poster under det nationalsocialistiske styre. Efter krigen var Kracht interneret af de allierede myndigheder i længere tid.

I denne anledning digter sekretæren for »Besættelsestidens Kammerater«, J. Chr. Jepsen, Haderslev, følgende satiriske vers:

* * *

Die fahnen hoch, die reihen fest
geschlossen,
i Kiel regerer, fra idag, hr. Kracht.
Find frem igen de flotte, brune
uniformer,
de er med tiden atter helt i pagt.

* * *

Har Tyskland tabt en krig, en ny kan
vindes.
Vi vil ej genopbygning, vil ej fred.
Nu kommer atter vore stolte koryfæer,
kom »guter deutscher«, kom marchér
du med.

* * *

Hvem husker på, at millioner dræbtes?
Kom ind i rækken, find du trygt din
plads
Vi glemmer K. Z. lejre — glemmer
nederlaget,
vi glemmer Auschwitz, hvor vi brugte
gas.

* * *

Die strassen frei, die braune
batallionen,
hvad gør det os, at andre ønsker fred.
Vi regner af med dem, der bombed'
vores rige,
vi sværger hævn og regner renter med.

Vi vil ej tro, hvad andre os fortæller
om Belsen Bergen og om Ravensbrück.
Det er kun greul, men vi er Guds
udvalgte skare
»Gott strafe England« bring os megen
»Glück«.

* * *

Engang igen skal vi beherske verden,
engang igen skal Tyskland stå beredt.
Da husker vi de kendte kneb fra S. S.
stosstrupp,
for Neuengamme er ej revet ned.

* * *

Die fahnen hoch, die reihen fest
geschlossen,
en fører savnes, men vi har Hr. Kracht.
Vi fylder atter, vore tomte K. Z.
lejre
og Häftlinge skal føle vores magt.
Ved grænsen i oktober 1950

Ici.

2 gange i k.-z.-lejre

Den østrigske forbundskansler *Leopold Figl* og vicekansler *Adolf Schärff* kom fredag den 20. oktober til København under deres rejse rundt i Skandinavien for at takke for den hjælp, der fra de nordiske lande er ydet Østrig i efterkrigsårene.

Forbundskansler Leopold Figl, der er 48 år, spillede tidligt en rolle i bondeorganisationerne. Han blev arresteret

ved den tyske indmarch i 1938, og sad i 5 år i Dachau. Han blev frigivet i 1945, men da han var begyndt at organisere bønderne hemmelig, blev han arresteret i oktober 1944 og ført til tilintetgørelseslejren Mauthausen, hvorfra han kun blev reddet ved den russiske hærs indmarch. Han er formand for det største østrigske parti, Folkepartiet, og har været forbundskansler siden 1945.

Inden afrejsen aflagde de østrigske gæster besøg i Ryvangen. Man nedlagde blomster i de østrigske farver. Det er kanslerens ønske at rejse et Ryvangen i Østrig, og det var derfor hans ønske at se, hvordan man havde løst en sådan opgave i Danmark.

Bernadottes rapport fra Palæstina

Folke Bernadotte: »Til Jerusalem« (Gyldendal), 212 s. Kr. 10.75.

Folke Bernadottes bog begynder med hans ydmyge undren over, at man opfordrer ham til at blive mægler mellem arabere og jøder.

Og derefter følger næsten som en dagbog hans beretning om, hvorledes arbejdet skrider frem, om våbenhvile og våbenhvilens ophør, om små og større kampe.

Opgaven var umådelig vanskelig, ja, næsten uløselig, idet begge parter havde

Lagermann jr.

AKTIESELSKAB

BANEGAARDSPLADS

Glostenup

Ejendommen er naturligvis efter befrielsen blevet beslaglagt af den danske stat som al anden ejendom, der under besættelsen er opført efter tysk ordre og betalt af den danske nationalbank.

Tyskerne jamrer.

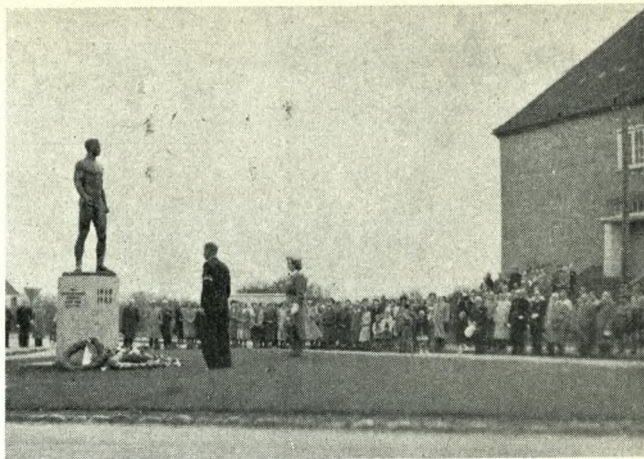
At tyskerne i Gråsten jamrer over »uretfærdigheden« er vist overflødig at bemærke overfor dette blads læsere.

Hvad den tyske skolebygning vil blive brugt til i fremtiden, er næppe helt fastlagt.

Det er dog sandsynligt, at den danske politistation flyttes derhen. Politistationen har ret trange lokaler, men begejstrede for at komme derhen er politiet næppe, da bygningen, selv efter ret store ombygninger, kun dårligt vil egne sig til formålet.

Et stykke foran den røde bygning knejser en statue af en ung mand. På soklen, der er af granit, står der navnene på 2 kammerater, som døde i tyske koncentrationslejre og 2, som blev dræbt den 5. maj 1945. —

Vi har bedt direktør Svend Johan-

Mindehøjtidelighed i 1950. I baggrunden ses den tidligere tyske skole.

sen, Gråsten fortælle om monumentet. Det er nemlig ham, der har taget initiativet til dets rejsning.

Svend Johansen skriver:

Det var navnlig hændelsen den 5. maj, som gav stødet til, at man fattede beslutningen om at rejse selve modstandskampen, eller måske rettere modstandsånden i det danske folk et minde.

Tyske håndgranater mod hjemmetyskerne.

Om morgenen den 5. maj førte vi fra byledelsens side forhandlinger med den tyske kommandant Weber i Gråsten. Forhandlingerne resulterede i en aftale om, at tyskerne skulle forblive i deres kvarter og forholde sig rolige, medens arrestationerne af bl. a. hjem-

CARL M. COHR'S SØLVVAREFABRIKER ^{A/S}

FREDERICIA

metyskerne stod på. Den samme aftale blev truffet med kommandant Rasch på flotillen, der var stationeret i Egersund. Der gik i løbet af dagen imidlertid opløsning i fjendens rækker, og fra Egersund kom en rutebil, bemanded med tyskere, for at udfri de mennesker, som allerede sad arresterede på den tyske skole i Gråsten. — Medens kom. Rasch svigtede, viste kom. Weber sig ved denne lejlighed loyal overfor den aftale, som vi havde truffet med ham tidligere på dagen. Han ikke kun magtede at holde sine egne soldater i ro, men tvang også dem fra Egersund tilbage. Takket være hans modige og uforfædede indgriben undgik Gråsten den 5. maj 1945 en frygtelig skæbne. Det viste sig, at skibskanonerne på flotillen i Egersund var indstillet på Gråsten, og kun ventede på signalet fra den håndfuld soldater, som var brudt ud, og havde foretaget overfaldet på den tyske skole og dræbt de posterede 2 danske vagtposter.

Tyskerne kastede nu håndgranater ind ad vinduet i den tyske skole i den tro, at modstandsbevægelsen holdt til

der. — De sårede en del hjemmetyskere ved den lejlighed.

Hele byen var med.

Medfølelsen med de to kammerater og deres pårørende var stor, og ganske naturligt opstod tanken om rejnsning af et mindesmærke, en tanke som mødte forståelse og stor offervilje i alle de hjem, vi henvendte os til i Gråsten by og opland. Når statuen blev rejst netop der, skyldes det kun, at det var stedet, hvor de to frihedskæmpere faldt, og skal ingenlunde ses som en udfordring til hjemmetyskerne.

Derimod er de med hensigt, at figuren er vendt imod syd imod arvefjenden, og den skal symbolisere modstandstidens særpræg, rankhed og tillidsfuldhed, strækkende den ene hånd til forhandling, den anden knyttet til modstand imod overgivelse, om forhandlingens vej måtte opgives.

Det var os en stor glæde på afsløringsdagen at kunne overgive statuen gældfri til sognerådet, som har lovet at hæge og værne om den fremover.

Denne betagende skildring lyder sådan:

England forsvandt under os — og vi så Nordsøen lige da det var ved at blive for mørkt til overhovedet at se noget mere. Nu var vi altså på vej — Balling, Poul Jensen, Verner Johansen og jeg. Bare det var overstået! Hvad skal jeg tænke på! Jo, jeg vil tænke på en sommer ved stranden. Hvilken pige skal jeg forestille mig var med? Er der ikke nogle vers, jeg kan sige for mig selv ...

Jeg må være faldet i søvn, for pludselig stod Charles Tyce og ruskede i mig: »Så Flemming, nu er vi der om en halv time.«

Vi skulle springe i følgende orden: Poul Jensen som nummer 1, Verner som nummer 2, Balling som nummer 3 og jeg selv som nummer 4.

»Running-in«, lød det fra Charles. Vi indtog vore pladser. Nummer 1 og 3 på den side af hullet, der var nærmest maskinens agterende, nummer 2 og 4 modsat. Nummer 2 og 4 ville altså få vinden i ryggen. Det er en stor fordel at springe imod vinden, altså i fremadgående retning, da det hjælper til at undgå saltomortaler.

Nu tændtes det røde lys. Charles stod parat til at give signalet. Nummer 1 og 3 sad med benene i hullet. Vi kiggede ned. I den månelyste aften så vi bøndergårdene fare forbi. Vi lå helt nede i 300 fods højde. »Der er én, der ikke har mørklagt ordentligt,« sagde Balling. Det røde signal, lyste stadig. Maskinen fløj i cirkler. Var piloten i vildrede? Nej, nu tog han farten af. HALIFAX'en duvede ... NU var vi der! Charles havde det sidste minut stået med løftet arm. Grønt lys! I samme sekund faldt armen og det lød: »Number one, GO! Number two, GO! Number three, GO! Number four, GO!«

Et hop ud i luften

Der er intet så fuldentst som den stilhed, der omgiver en, når man i et spring har forladt en brummende flyvemaskine og faldskærmen har åbnet sig. Det tog næppe mere end tredive sekunder at nå jorden, men det forekom som en lille evighed. I den lyse nat kunne jeg se ud over pløjemarkerne, felter, der efterhånden blev koncentreret til eet felt. Nu kom jorden mig ha-

„Jeg bøjede mig ned og kyssede jorden — jeg var i Danmark“

Flemming B. Muus's betagende modstandsbog

Flemming B. Muus: Ingen tænder et lys ... Henning Branners Forlag. 207 sider, 11,75 kr.

Er det ikke mærkeligt. Nu havde alle, forlagene og menigmand, længe gået og sagt, at det nu var slut med bøgerne fra modstandskampen. Mange var mætte, andre var trætte og for andre igen gjaldt det, at disse emner nu hang dem langt ud af halsen.

Og så kom Flemming B. Muus med sin bog, og i løbet af forbløffende kort tid kom den op på et oplagstal på en snes tusinde.

Den er nu også en bog meget ud over det sædvanlige. Vi lærer et galleri af personer at kende, der havde fat i den tunge ende af kampen, og mange af dem, som vi gik og troede, havde båret det hele, har tilsyneladende ingen større rolle spillet.

Nu er det jo ikke sådan at forstå, at kun de folk, som Flemming B.

Muus omtaler, har haft nogen betydning, men hans skildring har dog bidraget til at sætte mangt og meget på plads.

Mange er blevet ligefrem chokeret af denne bog. I en svensk anmeldelse går man således forfatteren ret hårdt på klingens, idet man bebrejder ham, at han her har røbet hele kartoteket fra Secret Service, men andre tilføjer beroligende, at det, der her er lagt frem, er ganske uskadeligt.

Man har sagt, at Flemming B. Muus ikke er forfatter. Det behøver han jo heller ikke at være for at præstere en sådan bog, der godt kan karakteriseres som en art dagbog.

Men når man læser skildringen om nedkastningen og hans møde med Danmark, må man sige til sig selv, at dybere og mere inderligt føl kunne denne skildring ikke være forment af selv den mest øvede professionelle digter.

stigt i møde. Hvornår rammer jeg . . ?
Nu . . ? Nu . . ? Nej NU!!

Det blæste stærkt. Skærmen, der ikke ville folde sig sammen, slæbte mig med voldsom fart hen imod et pigtrådshegn. Hvad var det nu, jeg havde lært at gøre, når skærmen ikke ville klappe sammen? Jo, at trække i de nederste liner — jeg gjorde flere forgæves forsøg. Nu røg jeg mod pigtråden og blev slæbt hen over den — det gjorde ondt. Min gummihjelm røg af. Mine briller var i fare, men jeg reddede dem i sidste sekund. Endelig foldede skærmen sig halvt sammen. Jeg blev stadig slæbt afsted, men dog ikke hurtigere, end at jeg kunne komme på benene og løbe hen foran den med linerne daskende efter mig. Endelig . .

. . . . Jeg bøjede mig ned og kyskede jorden. Jeg var i Danmark.

Så så' jeg mig om efter de andre. Det varede lidt, så kom der et blåt lysglimt. Efter positionen at dømme måtte det være Poul. Jeg svarede med et glimt

og vi mødtes. Han havde slået sig slempt og mente, at han havde brækket et ribben. Det var dog ikke tilfældet, men Poul havde det meget dårligt både den nat og længe efter. Så kom Verner til, hans landing var gået fint. Tilsidst kom Balling, der var havnet med et klask på sine flade fødder. Poul påstod, at han havde hørt det, men det turde vel være tvivlsomt.

Nu skulle vi have fat i cyklerne. Den ene fandt vi straks. De andre fandt tykkerne næste morgen ti kilometer derfra. De blev »ført« til politigården i København, hvor jeg ved et illegalt besøg engang i sommeren '44 havde lejlighed til at se dem. Forklaringen, som Tyce gav mig omtrent et år efter, var den, at cykel nummer to var kommet i klemme i hullet. Dette forsinkede udsmidningen med måske tredive sekunder og resultatet var altså, at cyklerne kom ned ti kilometer fra vort eget landingspunkt. Vi ledte efter dem i over en time, hvorpå vi blev enige om, at nu kunne det være nok.

Smil fra Neuengamme.

Da opløsningen var nær.

Da svenskerne havde fået forbindelse med og indpas i Neuengamme, fik det en mærkbar indflydelse på mangt og meget, bl. a. også på tonen i lejren. Der tænkes i denne forbindelse på tonen i samtaler mellem fanger og bevogtningssmandskab.

En dag henimod slutningen blev »Jakob« kaldt op til Thumann. Jakob medbragte en tolk, hvilket han meddelte Trumann, der forundret svarede:

— Hvorfor gør De dog det? De kan jo godt tale tysk selv.

— Ja, men jeg gider ikke, lød Jakobs svar omgående.

Havde det været året før, eller måske blot nogle dage før, havde disse få ord været meget dyre.

En tilføjelse til sidste nr.

E. Th. Jensen, Charlottenlund (nævnt i nr. 10 som bidragyder til Bernadotteindsamlingen) skal være fru E. Theodor Jensen, Charlottenlund.

Jyllands Posten

Provinsens største Dagblad

Danmarks trediestørste Morgenblad

Netto-Oplag 1. Halvaar 1950:

Søndage 107.041 - Hverdage 67.654

Folke Bernadotte-Mærkatet

5 ÅR er en lang tid — mangt og meget glemmes, men een ting står lyslevende for alle os, der havde den lykke at vende levende tilbage fra koncentrationslejrene: de hvide busser, der førte os hjem og den

mand, der gennemførte denne kæmpeopgave, greve FOLKE BERNADOTTE.

Han udførte sin store humanitære gerning beundret af en hel verden — og elsket af de tusinder, han hjalp. Kammeraternes Hjælpefond har markeret den 4. maj ved at udsende et mærkat med Bernadottes portræt. Og det er vort håb, at ikke alene alle tidligere koncentrationslejrfranger og deres familier, men også ethvert menneske, såvel som firmaer og institutioner, der føler taknemmelighed ved den uforsværgelse, hvormed Bernadotte kom danske borgere i yderste nød til hjælp, vil benytte mærkatet på deres breve.

Ved mærkatets udsendelse ønsker vi først og fremmest at hædre Folke Bernadottes minde, og vi tror at gøre det smukkeste ved i hans gernings ånd at lade det forventede overskud ved salget tilfalde 2 kollegieværelser på frihedskollegierne, et i Aalborg og et i Aarhus. Dette vil være i fundatsens ånd, idet børn af faldne modstandsfolk vil have fortrinsret ved tildeling af disse værelser.

Der er hidtil blevet solgt 70.000 stk. af fondens eget smukke mærkat. Afsend venligst nedenstående bestillingsseddel omgående og lad os prøve at nå op på samme salg af BERNADOTTE-MÆRKATET.

KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

Kortet afklippes til Bladets rand

TRYKSAG

Underskrevne bestiller herved

25 stk. mærkater

50 stk. mærkater

100 stk. mærkater

à 10 øre pr. stk. tilsendt pr. efterkrav.

(det ønskede antal bedes understreget)

Kan
nedlægges
ufrankeret
i
postbrev-
kasserne

211

Kammeraternes Hjælpefond,

Ordrup Jagtvej 175

Charlottenlund

Replikskifte ved den store Churchill-aften i K.B.-Hallen

Til det store møde i K. B.-hallen havde nogle hundrede modstandsfolk herlige ståpladser. Man kunne oppe fra det øverste galleri se ned over hele forsamlingen og iagttagelse adskillige hoveder, hvis indehavere ikke altid havde vist nogen særlig energi i frihedskampen.

— Det er da ganske naturligt, at vi står op nu. Før sad vi jo, sagde en med et syrligt smil på læberne.

— Ja, svarede en anden. Før var vi jo under jorden, nu er vi jo kommet op i højheden.

PIGTRAAD

Organ for og udgivet af Kammeraternes Hjælpefond. Udkommer med 12 numre årligt. Abonnement 12 kr. pr. år. (Girokonto 780 kan benyttes ved bestilling af abonnement).

SEKRETARIAT

Ekspedition, abonnements- og annonceafdeling, Ordrup Jagtvej 175, Charlottenlund (kontortid 9—12,30). Telefon: Ordrup 5075.

Annoncer, der ønskes indrykket i bladet, må være kontoret i hænde senest den 20. i foregående måned.

REDAKTION

Ansvarshav. redaktør: Kommunelærer Johs. Fosmark, Slagelsegade 9, 2., København Ø. Telefon: Øbro 8537 (træffes bedst 17—18).

Indlæg, artikler, meddelelser, breve fra læserne m. v., der ønskes optaget i bladet, må være redaktionen i hænde senest den 25. i foregående måned.

Redaktionsudvalg: Seminarieførstander Paul Holt. Kontorchef i Krigsministeriet, oberstløjtnant Fl. B. Larsen. Pastor Poul Riis.

FORRETNINGSFØRER

Arkitekt H. Kornbeck, Ordrup Jagtvej 137, Charlottenlund. Telefon: Ordrup 5075.

TRYKKERI

Hak. Jørgensens Bogtrykkeri, Sturlasgade 14, København S. Telefon: Sundby 1871.

Klicheer: Persson's Cliché-Anstalt, København. Papir: A/S V. Crone & Møller, København.

Navn:

Stilling:

Adresse:

Reserveret Postvæsenet